

Jaarverslag 2012

Voorwoord

We zijn er trots op u het eerste jaarverslag van het gedecentraliseerde Waddenfonds aan te kunnen bieden. Op woensdag 14 september 2011 werd in Harlingen het bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds getekend door minister Schultz-Verhagen en de gedeputeerden Geldhof, Van der Ploeg en Schokker van Noord-Holland, Groningen en Fryslân. Daarna is hard gewerkt aan de oprichting van een Gemeenschappelijke Regeling en een Pionier programma. Dat programma is in oktober 2012 opengesteld zodat nog in 2012 de eerste subsidies konden worden verstrekt. Daarmee is een stevige prestatie geleverd. Bedoeling van het Pionier programma is leren en ervaring opdoen. Deze kennis en ervaring wordt gebruikt in het nieuwe uitvoeringsprogramma voor de periode na 2014. Het Pionier programma is inmiddels goed bekend en er zijn volop aanvragen uit de verschillende geledingen van de samenleving in het Waddengebied. Dit jaarverslag heeft betrekking op de eerste maanden dat het programma was open gesteld en is dus beknopt. Volgend jaar zullen we uitgebreider rapporteren.

Mevrouw T.Schokker-Strampel,
voorzitter van het Bestuur van het Waddenfonds

A.F. van de Klundert,
directeur van het Waddenfonds

De decentralisatie van het Waddenfonds

Tot 2011 viel het Waddenfonds onder de verantwoordelijkheid van het Rijk. De minister van Infrastructuur en Milieu was beslissingsbevoegd en tekende de beschikkingen. De beoordeling van subsidieaanvragen en het opstellen van beschikkingen werd voorbereid door de Dienst Landelijk Gebied. De commissie Hermans beoordeelde de beschikkingen en legde die voor aan de minister.

Op de gang van zaken kwam nogal wat kritiek. Er werd gewerkt met een tender systeem waardoor aanvragen niet snel in behandeling konden worden genomen worden. Subsidieaanvragen kenden vaak een lange voorbereiding doorlopen en veel aanvragen kwamen uiteindelijk niet voor subsidie in aanmerking. Provinciale Staten en subsidieaanvragers waren ontevreden.

De provincies pleitten voor decentralisatie van het fonds. De minister ging ermee akkoord om dit idee uit te werken. Aanvankelijk was de gedachte het Waddenfonds over te dragen aan de provincie Fryslân die dan namens de drie provincies beschikkingen uit zou kunnen geven. Dit vergde een erg ingewikkelde mandaatstructuur, was politiek ongewenst. Er werd gekozen om een gemeenschappelijke regeling te vormen conform de Wet Gemeenschappelijke Regelingen met een aparte uitvoeringsorganisatie.

Het tendersysteem werd verlaten. Door programmatisch en volgens thema's te werken, kon er slagvaardiger en gericht worden geopereerd.

In het najaar van 2011 kwam er een bestuursovereenkomst tussen de minister en de provincies Groningen, Fryslân en Noord-Holland tot stand: het Waddenfonds, één ongedeeld fonds, zou worden overgedragen aan de drie provincies.

Afgesproken principes

Eén maal in de vier jaar stellen de drie Provinciale Staten een Uitvoeringsplan vast, daarmee wordt de democratische verankering een feit. Het Uitvoeringsplan moet voldoen aan de vier hoofddoelstellingen genoemd in de Oude wet op het Waddenfonds én in het bestuursakkoord tussen de minister van Infrastructuur en Milieu en de drie provincies, gesloten op 14 september 2011:

“De middelen van het Waddenfonds hebben uitsluitend ten doel om financieel bij te dragen aan activiteiten, anders dan reguliere investeringen of beheers- of onderhoudswerken, die gericht zijn op of bijdragen aan:

- a. Het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het waddegebied;
- b. Het verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee;
- c. Een duurzame economische ontwikkeling in het waddegebied dan wel gericht zijn op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het waddegebied en de direct aangrenzende gebieden;
- d. Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het waddegebied.

Over de gehele looptijd van het Waddenfonds moet worden voldaan aan de eis dat subsidies gelijk worden verdeeld over ecologische en economische doelstellingen.

Op basis van het uitvoeringsplan wordt ieder jaar een jaarschijf opgesteld in de vorm van een jaarprogramma. Het Algemeen Bestuur van het Waddenfonds stelt dat ieder jaar vast. Het Dagelijks Bestuur zorgt voor de uitvoering en zal binnen het jaar concrete beschikkingen afgeven. Het AB kan, indien gewenst of nodig, vier maal per jaar bijstellingen in het programma/plan doorvoeren. Hierdoor kan er slagvaardig worden ingespeeld op veranderingen.

Borging van de kwaliteit

De tweede kamer was er veel aan gelegen dat met de decentralisatie van het Waddenfonds de instandhouding en verbetering van de kwaliteit van het Waddengebied geborgd zou blijven (motie Van Tongeren/Jacobi, 28 april 2011). Daarom is er een kwaliteitscommissie van onafhankelijke personen ingesteld. Deze commissie adviseert het DB en AB over het functioneren van het gedecentraliseerde Waddenfonds op basis van uitvoeringsplan, jaarprogramma's en jaarverslagen. De commissie was een antwoord op de kritiek op het functioneren van de commissie Hermans daarvóór. De individuele subsidieaanvragen zullen niet door de kwaliteitscommissie vooraf worden getoetst omdat dat tot te veel vertraging zou leiden.

Beleid en beheer

Om te voorkomen dat de decentralisatie tot veel vertraging in het afgeven van beschikkingen zou leiden is besloten geen nieuw uitvoeringsplan op te stellen en het 'oude', nog door de minister vastgesteld uitvoeringsplan, vooralsnog te blijven toepassen. Wél is afgesproken de looptijd van dat plan (dat liep tot 1 januari 2015) te verkorten tot 1 januari 2014.

Samen met partijen van buiten de direct betrokken overheden is er in maart 2012 een bijeenkomst geweest om te bespreken hoe sneller en gericht tot subsidie behandeling kan worden gekomen. Op de bijeenkomst waren 220 personen aanwezig. Als resultaat zijn er binnen het verkorte, lopende uitvoeringsprogramma 4 pioniersprogramma's benoemd. De pioniersprogramma's zijn gedefinieerd rondom de onderwerpen:

- Natuur en Water;
- Wereld erfgoed, toerisme en recreatie, landschap en cultuurhistorie;
- Energietransitie en duurzame ontwikkeling havens;
- Landbouw en Visserij.

Met de pioniersprogramma's werd beoogd tempo te houden in het afgeven van beschikkingen én te leren van ervaringen op weg naar een nieuw uitvoeringsprogramma. De ontwikkeling van een nieuw uitvoeringsplan door Provinciale Staten levert aldus geen vertraging op. Vóór de zomer van 2012 zijn de doelstellingen en prioriteiten in een verordening vastgelegd. Deze is getoetst aan Europese richtlijnen. Vervolgens heeft het DB op 4 september en het AB op 8 september de verordening vastgesteld.

In juni 2012 is formeel de Gemeenschappelijke Regeling van start gegaan. De drie provinciale Staten hebben snel gehandeld om dit mogelijk te maken.

Subsidies

Per 1 oktober 2012 is er de mogelijkheid om subsidies aan te vragen, de nieuwe verordening is per die datum opengesteld. Tot die datum was er vanaf eind 2010 niet meer de mogelijkheid subsidies aan te vragen omdat het Ministerie geen aanvragen meer in behandeling nam.

Op 5 november 2012 zijn de eerste aanvragen beschikt en hadden zowel betrekking op economie als ecologie. In december is er nog een oude beschikking ingetrokken omdat het project de afgelopen 5 jaar niet tot stand was gekomen. De beschikking was onder het oude programma afgegeven.

Aanvragen in 2012

Voorgelegd en goedgekeurd: 6

Voorgelegd en afgewezen: 2

Voorgelegd en aangehouden: 1

Ontvangen en in behandeling: 19

Ontvangen maar teruggetrokken na overleg: 3

Nieuwe aanvragen per medio februari 2013: 9

Subsidieaanvragen worden door de programmaregisseurs van een prétoets voorzien. Zij toetsen aan het prioriteitenprogramma en de verordening. Aanvragen die lijken te passen in het programma worden ter toetsing voorgelegd aan de Dienst Landelijk Gebied.. De DLG stelt vervolgens een advies op ten behoeve van de directeur van het Waddenfonds. De directeur brengt de aanvraag uiteindelijk in het DB.

Overige randvoorwaarden

Provinciale Staten hebben de eis gesteld dat de Waddenfondsorganisatie zijn beheerskosten beperkt tot gemiddeld maximaal 4% van de begrootte jaarbedragen. Daar wordt ruim binnen gebleven. Voor zover onder de 4% norm wordt gebleven, valt het overschot vrij om aan subsidies te besteden.

De Algemene en Noordelijke Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer brachteen rapport uit over de periode dat het Waddenfonds onder het rijksbeleid functioneerde. De Rekenkamer vond het fonds niet slagvaardig, er werden te weinig projecten gerealiseerd. De Algemene Rekenkamer heeft contact gezocht met de Randstedelijke en Noordelijke Rekenkamer. Deze hebben de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer overgenomen. De bevindingen van de rekenkamer zijn van grote invloed geweest op de vormgeving van het Waddenfonds nieuwe stijl

Organisatiestructuur

Het AB heeft 9 leden, Van Groningen en Noord Holland zijn dat twee leden van Provinciale Staten én één lid van Gedeputeerde Staten. Fryslân heeft drie gedeputeerden die als lid van het AB.

Uitvoeringsorganisatie

Van belang geacht werd dat er een scheiding werd aangebracht tussen mensen die in het veld opereren, in gesprek zijn met aanvragers én zij die subsidieaanvragen afhandelen, het feitelijk beheer. Daarom wordt voor het feitelijk beheer een onafhankelijke en los van de Waddenfonds-organisatie staande organisatie ingehuurd. Er was een informele aanbesteding waar drie partijen hebben geoffereerd. De gestelde eisen waren: flexibel kunnen inspelen op wisselingen in aantallen aanvragen; een goed geautomatiseerd systeem waar op ingelogd kan worden voor registratie en rapportage; snelle inzetbaarheid en geborgde continuïteit. De opdracht werd aan DLG gegund. De opdracht loopt tot 1 januari 2014.

De Waddenfondsorganisatie bestaat uit een directeur, managementondersteuning én drie programmaregisseurs. Voor de financiële administratie, informatisering, communicatie, archiefbeheer en P&O taken biedt de provincie Fryslân ondersteuning.

2013

Het jaar 2012 stond in het teken van opstarten. In 2013 zal ervaring worden opgedaan met organisatie en verordening. De eerste ervaringen met het ontwikkelen en beoordelen van subsidieaanvragen geven aan dat er nog veel verbeteringen mogelijk zijn.

Het AB kan per vergadering de verordening en het programma aanpassen en zo snel leerervaringen benutten. Het DB kan plafonds in de begroting instellen en programmalijnen zonodig tijdelijk stop zetten.

In 2013 wordt door het Waddenfonds opstelling van het Uitvoeringsplan 2014-2018 ter hand genomen. Provinciale Staten van de drie provincies zullen in het voorjaar daartoe hun gezamenlijk beleidsambities voor het Waddengebied formuleren. Provinciale Staten worden in het najaar in de gelegenheid gesteld het nieuwe uitvoeringsplan vast te stellen.

2013 staat in het teken van volgende:

- De stroom aanvragen lijkt begin 2013 sterk aan te zwellen. Deze stroom snel en adequaat afhandelen is een uitdaging.

Voorts zal moeten worden nagedacht over de aanbesteding van de toetsingsorganisatie en zal de staande uitvoeringsorganisatie tegen het licht moeten worden gehouden.

www.waddenfonds.nl

